

pozivali su još nedavno Francusku i Englesku, da ublaže ratne ciljeve. Sve su to sad zaboravili. Ratni hušakci izlemaju svakoga, koji zajedno s njima ne više hura. Socijalistički „Avanti“ spalili su na ulici. Kasno na večer išli su po svećenike u njihove stanove da prirede u crkvama pobjedničke proslave, na kojima je svjetina zahvaljivala Bogu, jer se približava svršetak rata. Šira svjetina zamjenjuje učinak trenutnog uspjeha s konačnim svršetkom rata, te očekuje, da će se vojnici uskoro povratiti kući. U gradovima i na ladanju šire se najgluplje glasine, među ostalim, da će Austrijanci brzo isprazniti Italiju i da joj nudjaju mir, a ona da ga ne će prihvatiti. Govorilo se dapače, da se je i Rusija podignula protiv Njemačkoj. Ma da se takodjer tako uvidi, da su glasine neistinite, ipak im se jako rado vjeruje.

Iz bivšeg ruskog carstva.

Berlin, 12. srpnja. Njemački državni kancelar strogo povjerljivo izrazio se o njemačkim ratnim ciljevima na zapadu. Skoro jednako značajno izrazio se i o položaju na istoku. Iz njegovih izjava valja istaknuti, da njemačka vlada nipošto ne računa, da će boljševička vlada još dugo ostati na kormilu. Malo prije kancelarovoga govora došlo je više gospode sa moskovskog njemačkog veleposlanništva u Berlin, koji su dopratili truplo grofa Mirbacha. Nema nikakve sumnje, da se je kancelar veoma potanko informirao o događajima na istoku, prije nego li je govorio. Iz krugova moskovskog njemačkog poslanništva dolazi ovo izvješće: Ne varaju li svi znači, znače događaji, koji su se odigrali početkom srpnja, početak svršetka vlade boljševika, makar se vladi sovjeta posrećilo do postigne silan trenutčan uspjeh. Ako je vlada sovjeta htjela da održi vlast, nije smjela nikada dozvoliti sloma sa revolucionarcima lijevice. Od brest-litovskog mira nisu više boljševici i revolucionarci lijevice istoga mišljenja. No socijalni revolucionarci lijevice, druga najveća stranka u Rusiji, već dugo nije htjela preći u opoziciju. Da je boljševička vlada poslila smrti grofa Mirbacha pohvatila ubojice, bilo je samo po sebi razumljivo, osobito, jer je njemačka vlada sa potpunim pravom to zahtijevala. No pogubno je bilo za boljševike, da su tu priliku izrabili, da udare na svu stranku socijalnih revolucionaraca lijevice, što se naravno posrećilo samo na oko, naime samo u Moskvi. Sada su seljaci, koji su gotovo isključivo socijalni revolucionarci, najljući protivnici boljševika. Boljševičkog gospodstva, koje bi se opiralo samo o bajonete, ne će biti moguće dugo uzdržati.

Berlin, 12. srpnja. „Norddeutsche Allg. Zeitung“ javlja: Nema nikakve sumnje, da protuboljševički pokret među radništvom silno napreduje. Tipično je za cijelu niz sličnih slučajeva zborovanje radnika Aleksandrovske željeznice u Moskvi dne 21. lipnja. To je zborovanje posjetilo 2000 radnika, te su radnici tu prihvatili oštru rezoluciju protiv smrtnoj kazni i protiv diktatorske politike vlade. Vladini zastupnici mogli su govoriti samo za velike buke. Još odlučnija bijaše opozicija seljaka protiv boljševičke politike. Vidjeti jeste, da se imućniji seljaci organiziraju te dobivaju tako upliva takodjer na mase najsiromašnijih seljaka, o kojima misle boljševici, da imaju u njih najveću oporu. Važno je takodjer upozoriti na to, da boljševičkih najsiromašnijih seljaka još nisu organizirani, i da je nedavna odluka boljševičke vlade, postaviti posebna zastupstva za najsiromašnije seljake na selima našla na najodlučniju opoziciju socijalnih revolucionaraca lijevice, koji se uvijek više zauzimaju za obustavu građanskog rata u Rusiji. Očekivati je, da će uskoro biti svršetak boljševičke vlade. Tko će iza njih doći na kormilo, nije još poznato. No da se može mase građanskih stranaka iz dana u dan, posvema je jasno.

Bern, 12. srpnja: „Daily Mail“ izvješćuje iz Harbina danom 1. srpnja o povratku američke komisije u Harbin. Izvješće veli, da je u Irkutsku ustalo 10.555 njemačkih i mađarskih zarobljenika protiv Cesima, te su im Cesi zapriječili povratak u domovinu. Cesi imaju željeznicu Omsk-Irkutsk još zaposjednutu.

Javljaju iz Stockholma od 13. t. m.: U petrogradskim su tvornicama radnici započeli stavku te su otvoreno izjavili, da se priključuju socijalnim revolucionarcima. Stavka se imade smatrati manifestacijom protiv boljševika. Nekoliko hiljada radnika bilo je uapšeno. Pošto se moralo nastupiti protiv stavkaša, pozvalo se vojništvo u pomoć. Kod sukoba bilo je mnogo radnika ubijeno. Stavkaši bili su nadomješteni drugim silama iz radničke burže. „Stampa“ javlja, da Aleksejev i Kaledin marširaju sa jakim četnim odijeljenjima na Moskvu.

Iz slavenskog svijeta.

Iz češkoga svijeta. Dne 10. o. mj. proslavila je češka spisateljica Ružena Svobodova 50-godišnjicu rođenja. Ta znamenita spisateljica, jedna od najistaknutijih čeških žena — rođena Čapova — rodila se u Mikulovicama u Moravskoj. Živi i djeluje

već dugi niz godina u Pragu, gdje je udana za pisca Fr. X. Svobodu. Ona je bila prva između prvih pokretača „Češkog srca“, ustanove za pomaganje ubogih, i u prvom redu za spašavanje češke djece. Pjesnikinja je suradnica češkog agrarnog lista „Venkov“, gdje često u podscima nalazimo njezino ugodno štivo. — Pogrebu tajnika češkog školskog društva „Komensky“, E. Čelš, prisustvovao je sav uvidjeniji češki Beč. Pri pogrebu bijahu zastupnici svih slojeva češkog pučanstva u Beču. U imenu društva „Komensky“ oprostio se s pokojnikom upravitelj Jandik, a u imenu bečkih Čeha zastupnik Tomašek. Na to je govorio u imenu češkog donjo-austrijskog narodnog vijeća prof. dr. Drozda. Iza toga je topim riječima ocijenio djelatnost pokojnika predsjednik Češkoga svaza zastupnik Fr. Stanjek, koji je u svom govoru rekao, da svi češki zastupnici bez razlike stoje iza zahtjeva bečkih Čeha, za koje se je pokojnik tako nesebično borio. Pogrebna povorka krenula je prema sjeverozapadnom kolodvoru, odakle će ostaci pokojnika biti preveženi u Jičín. — Taj je dan (10. o. mj.) bio dan iskaza cijelog češkog Beča u korist češkog školstva u Beču. — Zbirke za češko „Narodni divadlo“ u Brnu silno se množe. Narod bogat, s dobro organizovanim novčarstvom, proračunano, svijesno i sustavno daje, znajući da daje sebi. Živnostenska banka u Pragu posvetila je u tu svrhu za centar i za podružnice 100.000 kruna. Time stupa Živnostenska banka na čelo darovateljstva velikih novčanih zavoda, čiji darovi iznose već preko 255.000 kruna. Osim toga priredjuje činovništvo centralne Živnostenske banke posebnu zbirku među sobom, koja, ma da nije dosad dovršena iznosi već 10.000 kruna. Novohydžovskl kotar javio je predsjedniku Češkoga svaza, da daruje 10.000 kruna u istu svrhu. Odzivilju se redom i ostali kotari, novčani zavodi, organizacije i pojedinci. — Češki zastupnici ponovno su bili u namjesnika u Pragu, da ga zamole za nužnu pomoć pučanstvu i protestuju protiv prilika u Pragu. Svaki dan dolazi k praškom namjesniku nekoliko deputacija, jedna za drugom, da protestiraju. A kod nas se radi i dere se našu kožu a mi — a naši — šutet!

Češki političari u Zagrebu. Već više dana boravi u Zagrebu izaslanik Češke državno-pravne demokracije i urednik obustavljenih „Narodnih Listy“ J. K. Strakaty. Posjetio je uredništva uvaženijih zagrebačkih dnevnika i govorio sa više hrvatskih političara. Na proslavi Narodnog blagdana imao je takodjer riječ, te je istaknuo, kako se u prjestolnici Hrvatske mnogo govori — njemački. — Ovih je dana stigao u Zagreb predsjednik Češkoga svaza zastupnik František Stanjek.

Narodno vijeće i Istra. Iz Ljubljane prima: „Glas SHS.“: „Istra je ekonomski sasvim vezana sa Slovenijom. Ako bi danas Istra izjavila da kao u većini hrvatska pokrajina ne pristupa ljubljanskom vijeću, bila bi to najžalosnija pojava što smo ju vidili u ovom ratu. Slovenci se ne organizuju u „Narodno vijeće“ kao Slovenci nego kao dio naroda SHS. Oni neće pristupiti centralom „Narodnom odбору“ u Zagrebu kao organiziran narod, ne kao jedna cjelina za sebe, ne, oni će pristupiti direktno, jer članovi „Narodnog sveta“ u Ljubljani već su ipso facto članovi „Narodnog odбора“ u Zagrebu, a ne možda da bi u Zagreb došli nekakvi delegati slovenskog „Narodnog sveta“... Isto smo stanovište istakli mi već više puta u našem listu, tvrdeći da Istra nosi spas u sebi i u svojim najbližim i najsposobnijim susjedima — Slovincima.

Organizacija narodnoga razdora. U hrvatskom saboru rekao je desident koalicije dr. Lorković: Ja držim, da je sav rascijep u jugoslavenskoj misli, koji tu vlada, osnovan na sekundarnim pitanjima. Treba uzeti za podlogu narodne koncentracije ove primarne zadatke i sakupiti u jednu cjelinu sve one, koji su Jugoslaveni i koji prihvaćaju jugoslavensku misao. Time je dana jedna sigurna baza za narodnu koncentraciju bez obzira na to, što misli dr. Pavelić ili Peršić, kako će sutra ili prekösutra urediti interni odnošaji, ili što misli o tom dr. Popović. Dok nema uvjeta, na temelju kojih bi se moglo misaono i razborito raspravljati, tako dugo nema taj postupak druge svrhe, nego da posluži raskomadaju narodne organizacije. Na ovim sekundarnim momentima, koji se ističu kao glavni, na ovim je momentima organiziran razdor našega naroda u današnje doba. Mi imamo mjesto narodne koncentracije organizaciju narodnoga razdora, jednu destrukciju narodnih elemenata. (Zastupnik dr. Paleček: Ne stoji to na sreću tako žalosno.) Na žalost, stoji. Izvolite samo pitati naše ljude iz Bosne, Dalmacije i Istre, koji su imali prilike da u zadnje vrijeme prisustvuju raspravama našega sabora, sa kakvim su osjećanjem, sa kakvim su razočaranjem otišli kući. Oni traže od hrvatskog sabora, da im daje vodstvo u narodnoj politici, a on im mjesto vodstva daje rasulo.

Razumijemo sve i potpisujemo. No ne razumijemo samo to, kako može tako razuman čovjek, kao što je dr. Lorković sa dr. Šurimom or-

ganizirati opet jednu novu stranku mjesto, da jednu već postojeću pojača. Zašto gosp. dr. Lorković nije pristupio k ovoj skupini desidentata oko glasa SHS, mjesto da kupuje specijalno svoje glasilo? Možda imade dr. Lorković i svoje posebne naerte, koji mu mogu uspjeti — no ne uspiju li? Zašto i pri njemu mjesto realnog rada susrećemo političke spekulacije u velikom stilu?

Domaće vijesti.

Boravak na ulicama. C. kr. tvrdjavni komesar oglašuje: C. kr. zapovjedništvo ratne luke je polag obavještenja od 9. o. mj. s obzirom, da se javni lokali zatvaraju u 10 sati na na večer te da večernji vlak dolazi tek u 10 sati i 14 m. na večer dozvolilo, da se civilno pučanstvo može na ulici zadržati do 11 sati na večer.

Od danas unaprijed ostat će papirnica Josipa Krmpotića na trgu Custoza broj 1 zatvorena od 11 sati prije podne do 3 sata poslije podne.

Premislula je 7. t. m. u Lastvi-Dobroti Angje Kosović, sestra kapetana Milana Kosovića u svijetu mladosti. Ucviljenoj obitelji naše saučesce.

Dnevne vijesti.

Šest vagona gnjilog pasulja. „Arbeiter-Zeitung“ javlja, da se na istočnom kolodvoru u Beču nalazi šest vagona gnjilog pasulja (fažola). Takodjer jedan dokaz kako li je divno uređena austrijska aprovizacija, sa svim svojim glavnim centralama bez glave, i sa svim sistematskim radom bez sistema.

Prosvjeta.

Ženski Svijet. Primili smo 7. broj „Ženskog Svijeta“, mjesečnika za kulturne, socijalne i političke interese jugoslavenskih žena, što ga izdaje Zofka Kveder-Demetović. Sadržaj je toga broja: Zofka Kveder: Narodna organizacija i žene. Maksim Dvorski: Verujem. Marija Kmetova: Narodna ženska vzgoja. Dr. S. Vukasović: U kojem smjeru treba da se razvije žensko pitanje? Josip Pasarić: Slovenske i hrvatske planinarke. Ksaver Meško: Pesem. Dr. E. I. pl. Tkalc: Prije sto godina u Hrvatskoj. Darinka M. Odovičeva: Izgubljeni dani. Mira Velikovacka: Jelola. Jovanka Hrvacanić: Večernja pjesma. V. B. Tanzevića: U bolu. Dr. Gjurjo Buzolić: Mali „emigranti“. Vukovarac: Nešto o seksualnom objašnjenju mladeži. Socijalna pitanja: Naše žene i društvo za čuvanje narodnog zdravlja; Žena i fronta; Pomor djece u Zagrebu; Jelitina radiona za popravak cipela u Ljubljani; Gradske praonice u Holandiji; Nabava pokućstva preko općine; Žene u štamparstvu; Staleške organizacije i žene. Prosvjeta: Tragedija savremene žene (R. Katalinić-Jeretov). Naša pisma. — Godišna pretplata na „Ženski Svijet“ iznosi K 20.--, pojedini broj K 2.—. Narudžbe šalju se na urednicu i izdavačicu u Zagrebu, Pantovčak Zagreb 1-b.

Mali oglasnik

KINO CRVENOG KRIŽA

Ulica Sergija broj 94.

Današnji raspored

Njegova hrabra gospodja

drama u 4 čina sa Maria Mayen i Eugen Frank.

Početak:

3.—, 4.—25, 5.—50 i 7.—15.

Ulazne cijene za ovaj film: I. mjesto K1-20; II. mjesto 60h

Ući se može kod svake slike.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo promijeniti raspored.

Prodaju se dva osla sa kolima. Uplatiti se kod Matika u Sišanskoj ulici, Busoler 22.

Kao pisarica ili slično mjesto traži 15-godišnja djevojka sa 2-godišnjom školom. — Uplatiti na upravi lista.

U trgovini pokućstva, Fil. Barballča, u Sišanskoj ulici, prodaje se novo prispjelo pokućstvo.

Oglasujte u „Hrvatskom Listu“!

„Kreditno i eskomptno društvo“

Pula trg Custoza 45

prima u pohranu novac uz najviši mogući kamatnjak, te isplaćuje uloške po dogovoru, bez obzira na ratno doba u svakoj visini. — Uredovni satovi samo od 4 do 5 po podne.

Knjige

„Matice Hrvatske“, „Zabavne biblioteke“, „Moderne biblioteke“ i „Humorističke knjižnice“ mogu se dobiti u podružnici **Jos. Krmpotić,** ulica Franja Ferdinanda br. 3.